

Žd 12,1-3 (Postní)

Autor přípravy

[Pavel Filipi](#)

1. První reakce

Autor epištoly sáhl znovu ke svému tématu: putování Božího lidu časem mezi křtem a parúsií. Tentokrát však je přirovnal k závodnímu běhu, nejspíše proto, aby mohl zdůraznit kázeň běžců (avpoqe,menoi v.1), přičemž z předchozího inventáře ponechal “pohled ke Kristu” (v.2 srv 3,1); nově využil “oblaku svědků” z kap. 11, kterým je lid na cestě doprovázen.

2. Text

2.1. Hranice oddílu a kontext

Toigarou/n kai. h`mei/j ve v1 oddíl zřetelně odděluje od výčtu svědků víry v předchozí kapitole, ale současně s ním i spojuje; v kázání nemohu nezmínit, o jaký “zástup” (“oblak”) jde. - Ukončení oddílu veršem 3 je svévolnější: parenese dále pokračuje. Vstupuje však do ní další téma - protivenství - , kdežto v 1-3 dominuje u`pomoh,. To opravňuje k rozhodnutí položit hranici ad quem mezi v. 3 a 4 (ač by bylo možno pokračovat přinejmenším až do v.11); NTG26 ostatně postupuje stejně, když od v.4 začíná nový odstavec.

2.2. Skladba oddílu

je miniaturním vzorkem rafinovaného způsobu, jakým se v celé epištole Židům navzájem organicky prorůstají kérygma a parenese (viz 3.3.). V našem případě je užito metody zvané někdy “sendvičová”: Kohortativ “vytrvejme v běhu” (v.1) přechází téměř nezřetelným švem (“s pohledem upřeným na Ježíše”) do christologické výpovědi v.2, a odtud novým imperativem, formulovaným tentokrát v 2.os.pl. (“myslete na to”), se text ve v.3 vrací do polohy parenetické, podepřené větou finální (“abyste neochabovali”), vyjadřující záměr celé parenese 1-3.

2.3. Poznámky k některým výrazům

v. 1

Pro porozumění v.1 je třeba mít na paměti, že je celý ovládán metaforou závodního běhu (avgw/n). Obraz se v epištolách vyskytuje častěji (1K 9,25; Fp 1,30; Kol 1,29; 2,1; 4,12; 1Tm 4,10; 6,12; 2Tm 4,7), převahou ovšem ve výrocích vztažených k jednotlivci (kromě Fp 1,30), ne k celému společenství jako v našem případě, a jen výjimečně (1Tm 6,12) jako výzva. Autor epištoly Židům obrazu užil v trochu jiné poloze: Jde o běh “na dlouhou trať” mezi křtem a parúsí a Kristův lid má “vytrvat” až do konce - jedno z jeho hlavních témat (3,6.14 6,11 sr 10,36).

K tomuto obrazu přiléhá i pokyn k “odložení”, a to:

Všeliké přítěže; není specifikováno, v čem spočívá. V dějinách výkladu se objevuje dvojí pokus o bližší vymezení: jde o “pýchu” (výraz o;gkoj vskutku může znamenat “váženost”, důstojnost, pýchu); jde o hřích tělesného požitku (11,25), odkud se snadno rodí hříchy ostatní. Avšak výrazem paj o;gkoj ponechal autor adresátům - a dnešním kazatelům -, aby si sami provedli konkretizaci toho, co je přítěží.

Hříchu, který se snadno přichytí. V rámci obrazu závodního běhu neuděláme chybu, budeme-li si výraz euvperi,statoj (a` marti,a) představovat jako nevhodný šat, který se plete pod nohy. Kazatelsky potentní myšlenka: Hřích není (jen) něco sladkého, v čem si libujeme, ale něco nešikovného, co vadí a brzdí.

Je-li trať závodního běhu před námi (prokeimenosprokei,menoj avgw/n), je “zástup (raději bych překládal přesněji: oblak) svědků” kolem nás (perikeimenos); hříčka je sotva náhodná. Jde o běh s kolektivem, a nejde o to, kdo bude první. Zde obraz naráží na své hranice. Byl použit asi jen s ohledem na toto apotithesthai. K motivu odříkavé kázně závodníka sr 1K 9,25n.

v. 2

Ve v. 2 je obraz opuštěn výpovědí o Ježíši, který:

Je avrchgo.j kai. teleiwith,j th/j pi,stewj . Titulatura zvolena opět s ohledem na počátek a konec dlouhé cesty - potvrzuje to srovnání s analogickou výpovědí 3,1, kde je Ježíš nazván “apoštol a velekněz”. Víra se v průběhu cesty nemusí opírat o někoho (něco) jiného, než v okamžiku, kdy vznikla.

“Podstoupil kříž místo radosti.” u` pome,nein koresponduje s u` pomonh,, k níž vyzýván křesťanský lid. (Tuto narážku ČEP stírá.) - Neumím se rozhodnout, jak

chápat předložku avnti.i, zda jako “místo” (ČEP nad čarou) nebo “ve prospěch” (ČEP pod čarou); z celkového tónu epištoly se mi zdá, že první možnost má lehkou převahu (srv. 5,7nn). - Nezdůvodněný a chybný je naproti tomu ČEP v překladu “proto” za řecké te; lexikálně nemožné (te nikdy neznamená “proto”), teologicky problematické (navzdory Fp 2,9).

2

Vcelku jde o základní christologickou výpověď Žd, která nepřestává zdůrazňovat identitu Trpícího a Oslaveného (sr 2,5-18): Na Trpícího je možno “hledět” (2,9) - nepochybně prismatem evangelijní tradice - , Oslavený zůstává předmětem vyznání naděje (4,14) a víry orientované k zaslíbením (kap.11).

v. 3

Ve v. 3 se potřetí objeví u `pome,nein, čímž je naznačeno “tertium comparationis” christologické vsuvky a úběžný bod parenese: vytrvání. Proto bych se nebál poněkud (kazatelsky) přetížít výraz avnalogi,zesqai (jež patrně neznamená víc,než “pomyslet na”) směrem, naznačujícím ne sice analogii, ale alespoň souvislost utrpení Ježíše Krista a vytrvalosti jeho lidu.

Vedlejší věta finální naznačuje záměr, se kterým autor formuloval svou parenézi: “abyste neochabovali a neklesali na duchu”. Ještě zřetelněji to vynikne, přeložíme-li nikoli paratakticky (jako ČEP), nýbrž hypotakticky: “abyste neumdleli, (jsouce) unaveni...” Jde o prioritní zájem autora Žd: nezůstat stát - z únavy či ztráty odvahy - , aby nikdo “nepadl” před cílem dlouhé cesty (sr např. 3,6-4,11; 12,12, ale též Mt 15,32; Ga 6,9).

3. Teologická témata

3.1. Communio sanctorum. Do očí udeří tvrzení, že “oblak svědků” máme kolem sebe, když o nich čteme, že “ve víře zemřeli ti všichni” (11,13). Obvyklý obrat, že oni “nás předešli” není přesný. Oni na nás čekají, nemají dosáhnout cíle bez nás (11,39n). Jsou prezentní. Ke konečnému cíli kráčí celé procesí. A zájem parenesí autora ep. Žd a dnešního kazatele je, aby došli všichni, aby ani jeden nezůstal “ležet vedle cesty” (3,17-4,1; 12,15).

3.2. Role faktoru času. Celá epištola s ní počítá. Narozdíl od pavlovských spisů, kde kategorie “dříve” a “nyní” jsou odděleny křtem (Kol 3,7 aj.), v Žd je křest datem výchozím od něj se počítá “dříve” a “nyní” (sr 10,32). Postupující čas přináší

nové situace, okolnosti, problémy, protivenství (patrně ne ještě pronásledování), projevy všudypřítomného hříchu - a s nimi otázku, zda počáteční parametry, na jejichž základě jsme došli víry, stále ještě platí, zda Ježíš Kristus nebyl jenom počátkem, roznětkou víry, ale ne už jejím koncem a cílem.

3.3. Christologie a etika. Organické propojení (christologického) kérygmatu a parenese je v Žd originální a ojedinělé. Christologické kérygma není předmětem spekulace, nýbrž orientace v (přítomném) čase (avforw/ntej, avnalogi,sasqe). Rytěřování křesťanského společenství není orientováno abstraktními etickými ideály nebo situačními odhady, nýbrž zřetelem k příběhu Ježíše Krista.

4. Podněty ke kázání

1. Memoria passionis Christi nebyla sice původním podnětem pro vznik předvelikonočního období "postního", stala se však jeho trvalou, určující náplní.

Shromáždění hledí k událostem pašijním, ke Kristu trpícímu a tento pohled (aforóntes v.2) má význam pro přítomnou chvíli: vytrvat na cestě, zahájené křtem. Pastýřská znalost kazateli napoví, co vše se může stát důvodem "ochabování".

2. Memoria martyrum. Po cestě nekráčí každý sám, nýbrž ve společenství vzájemného podpírání (10,24) a povzbuzování, jehož součástí je i epištola Židům (logos parakléseós 13,22) a toto kázání. Do tohoto společenství patří i oblak svědků víry od počátku světa (kap.11) a kazatelé Božího slova (13,7). (Pro rozvrh kázání možno použít schématu: Kdo - co je PŘED námi, kdo KOLEM nás.)

3. Od účastníka pochodu (běhu) se ovšem také cosi žádá: Odložit břemeno (jaké? - zde poradí pastýřská znalost) i hřích, který se plete pod nohy a obtěžuje.

Liturgické období

[Půst](#)

edice

8

[stáhnout PDF](#)